

Skriftlig innspill Norges strategi for samarbeid med Verdensbanken 2026-2030

Debt Justice Norge takker for mulighet til å komme med innspill til Norges strategi for samarbeid med Verdensbanken for neste fireårsperiode. Vi er fornøyde med retningen for strategien regjeringen allerede har staket ut og vil særlig trekke frem fokuset på arbeid med å styrke ansvarlighet og åpenhet i långivning til stater som særlig viktig.

I 2025 er den globale statlige gjelda [rekordhøy](#). Forrige gang den var på samme nivå var etter andre verdenskrig, før Tyskland fikk ettergitt sin krigsgjeld. Årsakene til dette er sammensatte, men fellesnevneren er for svake [internasjonale systemer](#) for å sikre ansvarlighet i statlig lånopptak og långivning. Ifølge det Internasjonale Pengefondet (IMF) har nå [seksti prosent](#) av lavinntektsland, og [tretti prosent](#) av mellominntektsland, allerede misligholdt statlig gjeld, eller er i høy risiko for å gjøre dette. IMF's prognose viser at høyinntektslands statlige gjeld i 2030 vil ha nådd [113 prosent](#) av bruttonasjonalprodukt. Til sammenlikning utgjorde disse landenes statlige gjeld i overkant av 50 prosent av BNP på 1990-tallet.

Også USA, en av de primære vekstmotorene i verdensøkonomien, har en ikke-bærekraftig [statlig gjeldsbyrde](#) og er i stadig større risiko for å misligholde sine [betalingsforpliktelser](#). En eventuell amerikansk statsgjeldskrise ville sendt sjokkbølger inn i de globale finansmarkedene og sørget for at andre land med høye gjeldsbyrder også fikk stadig større problemer med å møte egne betalingsforpliktelser. Press i amerikansk økonomi slår som kjent særlig uheldig ut for andre land ettersom brorparten av staters utenlandsgjeld er utstedt i dollar.

Trange statlige finansielle handlingsrom tynger menneskers liv over hele kloden. Særlig afrikanske land er [hardt rammet](#). Tilgang til helsehjelp, utdanning og sosiale sikkerhetsnett svekkes når myndigheter må kutte i offentlige utgifter for å frigjøre stadig mer penger til nedbetaling av gjeld. Ansatte i offentlig sektor får [reduserte lønninger](#) eller mister jobben og pensjonsutbetalinger reduseres. Det kan oppstå [politiske opptøyer](#) og [sult](#) og barnedødelighet øker. På lengre sikt vil også menneskelig lidelse øke når finansiering av klimaomstilling må vike for oppfyllelse av umiddelbare betalingsforpliktelser.

En kartlegging utført av [ActionAid](#) avdekker at offentlige ansattes lønninger i snitt har sunket med femti prosent over den siste femårsperioden i Etiopia, Ghana, Kenya, Liberia, Malawi og Nigeria. Offentlig ansattes lønn i fulle stillinger strekker ikke lenger til for å dekke grunnleggende livsopphold. Dette skyldes de høye offentlige utgiftene knyttet til å betjene statlig gjeld. Et eksempel er Nigeria, som i 2024 allokerer fire prosent av offentlige inntekter til helse, mens [20,1%](#) ble benyttet til betjening av utenlandsgjeld.

I lys av disse utfordringene er det vesentlig å redusere de statlige gjeldsbyrdene på en ryddig og rettferdig måte slik at land selv evner å finansiere egen utvikling og å gjøre viktige klimainvesteringer i årene som kommer. Det er også avgjørende å få på plass gode systemer for å sikre ansvarlighet i långivning til og lånopptak fra stater, slik at ikke et

eventuelt nyfunnet økonomisk handlingsrom på nytt fylles opp av ikke-bærekraftige lånopptak. Dette er særlig vesentlig i sammenheng med gavebidrag til Verdensbankens IDA-fond: Jo flere land som beveger seg inn i en kategori som tilsier at den statlige gjelden ikke er bærekraftig, jo flere land kvalifiserer for rene gavebidrag. Dette medfører at knappe gavebidrag tappes i et stadig raskere tempo.

Vi stiller oss bak målet om å implementere bestemmelser for å styrke ansvarlighet i långivning gjennom Verdensbankens mekanismer. I denne sammenheng er det to pågående gjennomganger som er spesielt relevante: Revidering av Verdensbanken & IMF's felles rammeverk for å vurdere statlig gjeldsbærekraft *Low Income Country Debt Sustainability Framework* (LIC DSF) og revidering av International Finance Corporations (IFC) *Sustainability Framework*.

For Verdensbanken & IMF's LIC DSF er det nyttig å få inn bestemmelser som gir definisjonen av statlig gjeldsbærekraft et bredere scope der finansieringsbehov knyttet til bærekraftsmålene og klima tas inn i beregningen. For utdypende anbefalinger se sivilsamfunns felles innspill til LIC DSF review¹. For revideringen av IFC's Sustainability Framework bør Norge be om at Verdensbanken tar inn bestemmelser som krever at det utføres en bærekraftsanalyse av statlig gjeld før det bes om at land stiller med garantier i offentlig-private prosjekter. I tilfeller der statlig gjeldsbærekraft er svak bør det sees på alternative finansieringsmodeller fremfor at land med ikke-bærekraftig statlig gjeld påtar seg ytterligere finansielle forpliktelser.

Lykke til med det viktige arbeidet!

Thea Sofie Rusten Grastveit
Politisk seniorrådgiver
Debt Justice Norge

1

https://assets.nationbuilder.com/eurodad/pages/7361/attachments/original/1759311472/Joint_CSOPolicy_brief_on_LIC-DSF_Sept2025.pdf?1759311472